

Zato se nam pa dr. Fr. Lampe bolj prikupi s svojim mirnim načinom. On pomeni v slovenski filozofski literaturi več nego vsi njegovi stanovski tovariši. Je sicer tudi sholastik, pa za moderni razvoj ni slep. Njegov »Uvod v modroslovje« bode z zanimanjem čital tudi izšolani filozof. V glavnem njegovem delu »Dušeslovje«, v katerem skrbno uporablja tudi rezultate moderne fiziološke psihologije, nam je posebno prijetna njegova brezobzirna in brez tendenčna ljubezen do resnice.

Zadnji čas, zdi se, je pa tudi Lampe že podlegel vplivu boja, ki se bije med Slovenci skoro že v vseh strokah človeškega znanja in delovanja. Postaja strastnejši, kar je globoko obžalovati, kajti gotovo ravno filozofija je poklicana, da misli pomirja in blaži, ne pa sovražno razburja. (Znano je, da je smrt pred nedavnim pretrgala delavno življenje Lampetovo, zato se ne da soditi, v koliko se bi bil še bolj vdal zahtevam klerikalizma.)

Izmed sholastikov omenja pisatelj tudi še Al. Ušeničnika, urednika »Katol. Obzornika«, Ivana Juriča in Fr. Kovačiča, urednika »Voditelja«, ter končno priporoča tudi Slovencem »zdravo-silni« helenizem Aristotelov. Pravi: »Ako se imajo — in to čim prej, tem bolje — majhnemu narodu vede podavati v sistematično-enciklopedični obliki, ne sme pri tem manjkati oddelka o aristotelovski filozofiji. Komentovani prevod Nikimachove Etike in Politike, v primeru s katero so vse »moderne politike« po Treitschejevem izreku »Stümperwerke«, in katero v Angliji čitajo vsi, ki hočejo veljati za politično naobražene, bi bil najboljši uvod v Aristotela in v filozofijo.«

Sestavku dr. Žmavca je pridela redakcija časopisa opazko, v kateri omenja, da je med slovenske filozofe prištevati tudi pisatelja tega spisa (g. dr. Žmavca) samega. Navaja njegova dela »Die psychol. ethische Seite der Lehre Thomas' Aquin; über die Willensfreiheit; Die Werttheorie bei Aristoteles und Thomas v. Aquin; Principien der Moral bei Thomas von Aquino, in pravi, da gredo v smeri, katero pisatelj Slovencem tako prepričevalno priporoča.

K. Schweiger.

»Behar«, list za pouku i zabavo. Pod tem zaglavjem so začeli tisti naši srbohrvaški bratje, ki so islamske vere, letos v Sarajevu izdajati leposlovno-znanstveno smotro, ki izhaja po dvakrat na mesec. Uredništvo je prevzel znani pesnik in pisatelj, g. Safvet beg Bašagić-Redžepašić; lastnik lista je Adem aga Mešić. Sotrudniki »Beharju« so sami Mohamedanci, med katerimi čitamo znana pisateljska imena. List je osnovan na strogo islamsko-verskem temelju in v istem duhu urejevan. Želeli bi samo, da bi »Behar« odločneje kazal, da so njegovi čitatelji in izdajatelji tudi — Slovani. S tem bode list koristil njim in nam. Nam so bosensko-hercegovinski muslimani bratje po krvi in jeziku. Kar nas na videz loči, je vera; kar nas pa v istini spaja, to je narodnost. Saj je jezik, ki ga govore in pišejo, krasni, blaglasni srbskohrvaški jezik!

V številki »Beharjevi«, ki je izšla 1. oktobra (ali 8. džemazulahira l. 1318. po hedžri), je zanimiv članek: »Muslimani, a ne muhamedanci! — Poslanik, a ne prorok i propheta!« Tu predlaga znani pisatelj Osman Nuri Hadžić, ki je izdal pred par leti lepo knjigo »Islam i kultura«, da naj bi naprej islamske vernike nazivali muslimane, ker da je naziv »mohamedanec« napačen in celo razžaljav(!) Gospod Hadžić dokazuje, da je priimek »mohamedanec« kriv, ker se islamski verniki sami nikjer tako ne nazivajo — razen v Bosni in Hercegovini. Nam se zdi predlog g. Hadžićev pameten, pa se bomo

v bodoče potrudili, da bomo svoje brate islamske vere nazivali muslimane. Vsakemu svoje! — Zanimivi in lepi »Behar« pa priporočamo vsem, ki hočejo spoznavati socialno in duševno življenje naših bratov muslimanov.

»Prosvjeta«, ki izhaja v Zagrebu že VIII. leto, je objavila meseca okt. lepo študijo o poezijah našega Simona Gregorčiča. Študijo je spisal g. Ante Petrović, ki je z njo pokazal, da je dobro proučil našega klasičnega lirika ter da je verziran v svetovni literaturi. Pisatelj primerja Gregorčiča posebno z najodličnejšimi hrvaškimi pesniki. Zlate poezije Gregorčičeve so pa tudi vredne, da se estetiki in literarni essayisti temeljito pečajo z njimi. Te tople, idej in idealizma polne poezije so tudi izvrsten lek zoper razne, včasih jako komplicirane vrste tiste bolezni, ki se ji pravi »morbus decadentiae chronicus modernus«, in zato jih jugoslovanski mladini priporočamo, da jih uživa in zopet uživa . . .

»Svjetlo«, slobodni, neodvisni i nepolitički list — izhaja sedaj že 15. leto v Karlovcu vsak teden po enkrat. Lastnik in urednik mu je g. Dušan Lopašić, sotrudniki pa so mladi nadarjeni hrvaški literati, med katerimi čitamo najčešče tudi našega sotrudnika g. Milana Marjanovića, ki se je posvetil zlasti literarni kritiki. »Svjetlo« je objavilo v tekočem letu obilico aktualnih člankov, ki razpravljajo hrvaška literarna in občna kulturna vprašanja. List pa se ozira seveda tudi na ostale Slovane, često tudi na nas Slovence. V štev. z dne 30. septembra poroča obširno in duhovito g. Marjanović o naši umetniški razstavi. Številki 40. »Svjetla« je priložen nekak manifest »Mlade Hrvatske«, ki ga je podpisala dvanajstotica mladih pisateljev. V tem oglasu razvijajo program bodočega svojega literarnega dela.

»Oesterreichisch-ungarische Revue« je prinesla letos prevod Kersnikove novele »Očetov greh«. Novelo je ponemčil g. prof. A. Funtek.

† Zdeněk Fibich, slavni češki skladatelj, je umrl 15. oktobra v Pragi v 50. letu svoje dobe. Smetana, Dvořák in Fibich — to je zlato trozvezdje na glasbenem nebu češkem. Za Smetano je ugasnil Fibich, in sveti se samo še dr. Dvořák. Fibich se je začel pečati z glasbo že kot gimnazijec. Študiral je potem na glasbenih konservatorijih v Lipskem, v Parizu in Mannheimu. Bil je nekaj časa učitelj glasbe v Vilni. Od leta 1875. do 1878. je bil drugi kapelnik v češkem gledališču v Pragi; lani pa je bil imenovan za opernega dramaturga v »Narodnem divadlu«. Fibich je sila plodovit skladatelj. Zložil je veliko število simfonij in drugih skladb, vrhu teh pa še celo vrsto oper. Glasbeniki hvalijo zlasti njegove opere: »Blaník«, »Hedý«, »Hipodamija«, »Nevesta Mesinska«, »Burja« in »Šarka«. Poslednja je dosegla najlepši uspeh. Najzadnje operno delo njegovo pa je »Pad Arkuna«, čigar predstave ni več doživel. Fibich je bil aristokratska umetniška narava, ki se ni nikdar laskal okusu širokih mas, nego je krenil v svojem stvarjanju vselej za najvišjimi cilji. Zato ni bil čislán samo med Čehi, ampak tudi pri Nemcih in po vsej Evropi. Najuglednejši časniki ev-